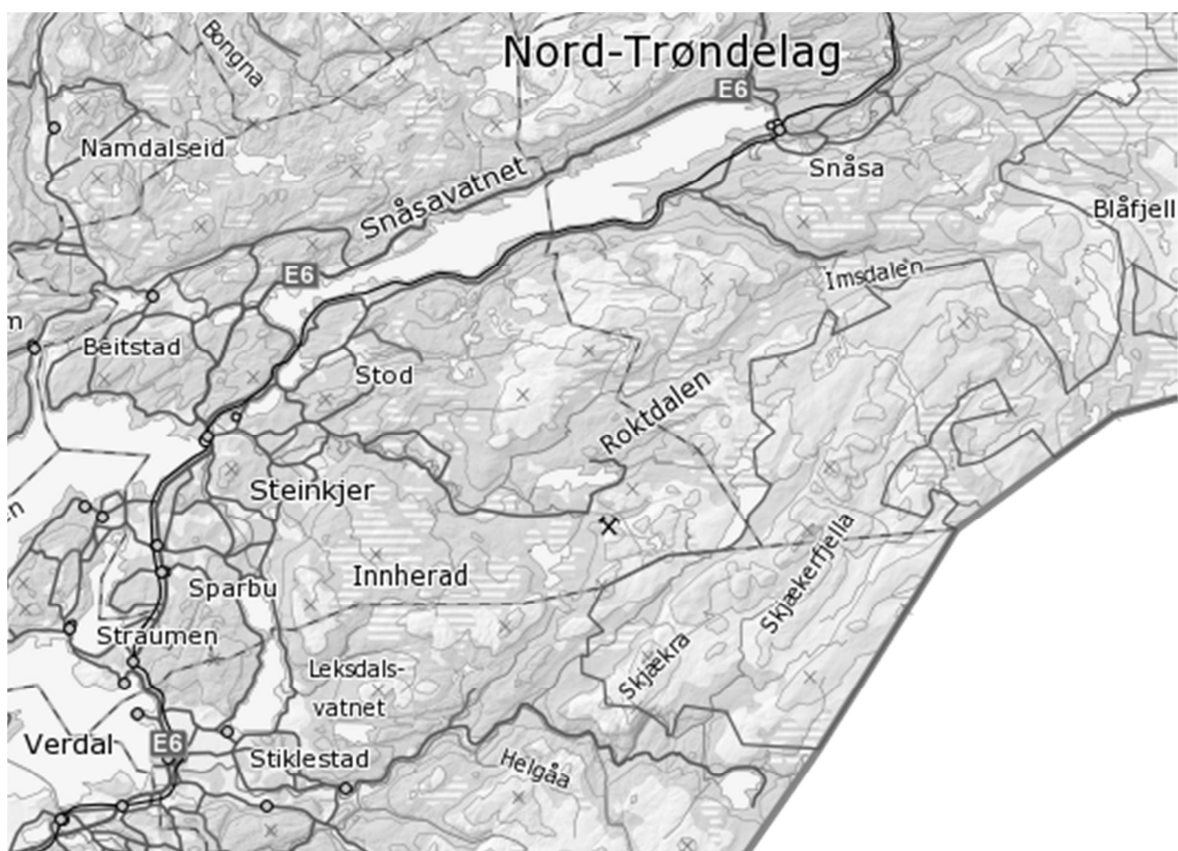

SKÆHKERE SIJTE

Skjækerfjell reinbeitedistrikt

DISTRIKTSPLAN

MAI 2015

INNHold:

1. SKÆHKERE SIJTE / SKJÆKERFJELL REINBEITEDISTRIKT

2. AREALBRUK

2.1 Beitebruk

2.1.1 Sommer/høst

2.1.2 Høst/sommer

2.1.3 Høst/vinter

2.1.4 Vår/Kalving

2.2 Flytt / Trekk og drivelei

2.3 Anlegg og gjeterhytte

2.3.1 Anlegg

2.3.4 Gjeterhytter

3. TEKNISKE HJELPEMIDLER

4. INNGREP

4.1 Rovdyr

4.2 Giskås skytefelt

4.3 Hyttefelt

4.4 Nydyrking

4.5 Grøfting

4.6 Skogshogst

4.7 Stier og turisme

4.8 Vindkraft

5. SAUBEITE

6. BRUKSKART

7. BRUKSPPLAN

8. ORDLISTE STEDSNAVNER

1. SKÆHKERE SIJTE / SKJÆKERFJELL REINBEITEDISTRIKT

Reinbeitedistriktet er pålagt gjennom reindriftsloven å legge frem distriktsplan hvor det er et krav til innhold i planen.

Skæhkere Sijte er ett bra distrikt å drive reindrift i. Vi har naturlige avgrensninger mot nabolistrikter i Norge, ved at distriktsgrensene følger vassdrag og skogkledde dalganger. Dette gjør at det er liten sammenblanding av rein med naboene. Mot Sverige er det ingen naturlige grenser, men et grensegjerde hindrer her sammenblanding av rein. Vi har en muntlig avtale med Kall sameby om bruken av Ladtgieles, som er øst om Laedteke og riksgrensen. Her er det ingen naturlige grenser mellom oss, og er et område som kun vi kan benytte.

Grensen for Skæhkere Sijte går i nord langs Jørstadelva og Imsa opp til Grønningen og Holderen. Nord for denne grensen ligger Låarte sijte. I øst følges svenskegrensen ned til Strådalen og Vera. Øst for grensa er Kall sameby. Herfra grenser distriktet i sør mot Gaske-Laante sijte, langs Verdalselva ned til Verdal. I vest følger grensen jernbanen til Steinkjer og opp vassdraget til Snåsavatnet og så videre til Jørstadelva. Skæhkere sijte er innenfor tre kommuner –Snåsa, Steinkjer og Verdal.

Skæhkere er ett helårsdistrikt. Det vil si at selv om man flytter med reinflokken mellom de forskjellige årstidsbeiter, er det beiteområde for rein over hele distriktet gjennom hele året. Områdene kan benyttes om hverandre uavhengig av beiteforhold. Reinen er under stadig gjeting og tilsyn.

Skæhkere Sijte består av 5 sijteandeler. Innen hver sijteandel, som består av en familie, har alle medlemmene eget reinmerke. Alle sijteandelene i distriktet driver i en samlet reindrift. Distriktet ledes av ett styre, og styret velges av årsmøtet. Distriktet fører distriktsregnskap.

Øvre reintall er fastsatt til 2000 rein i vårflokk.

Skæhkere sijtes medlemmer er i dag medeiere av Lierne Viltforedling og Midt-norsk mobilslakt, og har dermed en sikker og trygg levering av slakterein.

2. AREALBRUK

2.1 Beitebruk

Reindriften er ett samspill mellom beitet, reinen og reieneier. Reinen er avhengig av ulikt beite i ulike sesonger. Reinen trekker mellom disse sesongbeitene, og flyttes også under styring av reieneierne. Etter hvert lærer reinen dette mønsteret og trekker mellom sesongbeitene under styring av reieneierne. Geologien bestemmer hva som skal vokse og dermed hvilket beite som blir på de ulike steder.

2.1.1 Sommer/høst

Sommerbeitet og høstbeitet er hele distriktet sør, søraust for Rååktehke– fra Laedtegenjalla– Viere– Jijjenvaartoe– Skæhkerenvuemie over til Rååktehke.(se brukskart) I Skjækra domineres berggrunnen av kalkrike sedimentbergarter. Disse er lettoppløselig og gir god jordsmonn og dermed gode betingelser for typiske sommerbeiteplanter som gras og urter. Om sommeren samles rein til kalvmerking ved Huvhpie-jaevrieh.

2.1.2 Høst/sommer

På sensommeren trekker reinen ned til høstbeitet i lavereliggende områder. Innsektene forsvinner og reinen leiter etter soppen, som er en viktig mineralressurs. Høstbeitet er alle lavereliggende områder. I september samler vi reinen til høstslakt ved Grønningen, hvor vi har en mindre beitehage. Det er viktig for distriktet å få slaktet om høsten. Kjøttet kommer da under Bq- grensen, og vi kan slakte direkte uten å drive nedforing. Slaktingen skjer på plassen ved ett mobilt feltslakteri (Midt-Norsk Mobilslakt).

2.1.3 Høst/vinter

Etter høstslakten beiter reinflokken på høstbeitet, og det blir brunst-tid. Senere på høst-vinteren trekker den til vinterbeitet i Rååktehke, på begge sider av Lustadvatnet, og videre ned mot Henning, Markavola og Leksdalen. Vinterslakten foregår ved anlegget i Rirrehken giedtie i Rååktehke. Etter vinterslakten flyttes reinen i området mellom Rååktehke og Snåsavatnet, og trekker/flyttes mot Steinkjer og Verdal. Skæhkere sijte har også et slakteanlegg på Suseggvola.

På vinterlandet er det en kombinasjon av bergarter som gir gode lavbeiter, og klima som gir god tilgjengelighet av disse beitene. Variasjon i klima gjør at en må variere vinterbeitene mellom år. Slik ser en at områdene fra Hevdesåsen,- Flatfjellet, -mot Grønningen også betegnes som vinterland. I vintre med låste beiter betyr nødbeite i gammel barskog mye, men denne beiteressursen blir stadig innskrenket på grunn av moderne skogsdrift.

2.1.4 Vår/Kalving

Reinen beiter på vinterlandet til det nærmer seg vår og kalvingstid, og den atter trekker/drives til Skæhkere. Den trekker over Rååktehke langs hele strekningen fra Raudbeinklumpen og fremover mot Imsdalen. Her er fine kalvingsområder helt i fra Tjønndalen og fremover hele trekket mot Skæhkere og Njaakanvuemie. På myrene i Roktdalen er det mye bar mark på den tiden, og her finner simlene nærende føde i blant annet rotstenglene på myrene. Reinen er særlig sårbar for forstyrrelser i kalvingstida. Det skal ikke mye forstyrrelse til før særlig ungsimlene forlater sin nyfødte kalv. Det er derfor særlig viktig at snøskoterferdselen går langs fastsatte løyper, og distriktet har et absolutt behov for å kunne stanse all motorferdsel i Roktdalen og Skjækra når reinen foretrekker dette beiteområdet. Etter hvordan vinteren og beitene har vært vil også rein trekke fra Markavola og Henning og mot Roktdalen.

2.2 Flytt-, trekkleier

Skillet mellom flytte-, trekkleier er flytende. Man flytter reinen etter flytte-, trekkleia. Eller reinen trekker etter flytte-, og trekkleia. De fleste flytt- og trekkleiene går begge veier. Flytteleiene er særlig viktig for reindriften og har ett særskilt vern etter reindriftslovens § 22. Vi vil særlig nevne at flytteleia over Rååktehke brukes av reinen hele vinteren og under vårtrekket. Det er derfor viktig å unngå ferdsel i denne trase, og at det ikke gis tillatelse til motorferdsel her. De viktigste flytte-/trekkleier er avmerket på arealbrukskartet.

2.3 ANLEGG OG GJETERHYTTER

2.3.1 Anlegg

Distriktet har tre hovedgjerdeanlegg. Sommeranlegg ved Huvhpiejaevrieh. Tidligslakteanlegg og skillegjerde ved Grønningen, og hovedslakteanlegg i Rååktehke (Rirrehken giedtie). Sommeranlegget en stor beitehage, med flere merkegjerder. Distriktet har også en kalvmerkingshage på Dåeriesvaerie, som brukes ved behov.

Det er planer om en drivekanal ned til anlegget i Roktdalen. I tillegg er det noen mindre gjerder innen distriktet. Distriktet har også et gjerdeanlegg på Suseggvola til vinterbruk. Ved å ha gjerde her vil en slippe å drive rein fra området og over til Rirrehken giedtie.

2.3.2 Gjeterhytter

Distriktet har flere gjeterhytter ved de ulike årstidsbeiteområder. Dette er også hytter som distriktets folk eier felles, og har felles nytte og ansvar for.

Skæhkere sijte's hytter:

- Huvhpiejaevrieh
- Fjellskjækra
- Njaakanvuemie – skal restaureres evt. flyttes
- Laedtege
- Grønningen
- Tjønndalen
- Solåsstu – Ogndal

Private gjeterhytter:

- Huvhpiejaevrieh
- Rirrehken giedtie
- Grønningen

Det er også private derhvie-gåetie (torvgammer) ved Huvhpiejaevrieh og Laedtege

3. TEKNISKE HJELPEMIDDEL

Skæhkere Sijte benytter to-hjuls-terrengsykler eller ATW i arbeidet med reinsamling til kalvmerking og høstslakt. Antall sykler er som regel en per sijteandel, i tillegg kommer sykler ved generasjonsskifte. ATV brukes også ved vedlikehold av anlegg.

Kalvmerking skjer fra slutten av juni til midten av august, og i hovedsak på sommerboplassen ved Huvhpienjaevrieh. Til og fra sommerboplassen benyttes i hovedsak to traseer:

- Langs flytteleia for rein ved Roktsjøen - Huvhpienjaevrieh.

- Grønningen - Huvhpienjaevrieh.

Vi har med fra bestillingsdialogen Nasjonalparker fått midler til å legge geonett for barmarkstrasè. Denne trasèen går fra Imsdalen til Huvhpiejaevrieh, og vil redusere bruken av de andre trasèene.

Ved behov vil også en trasè gå fra Vera og til Huvhpiejaevrieh.

Høstslakten skjer i Grønningen, i tidsrommet september-oktober. Anlegget i Roktdalen kan vurderes brukt alt etter hvor reinen befinner seg. Samling starter fra vei nærmest område der reinen er.

Selve reinsamlingen skjer i område der reinen oppholder seg når samling skal skje, noe som varierer ut i fra de seneste dagers vær og vindforhold. Avgrensningen er omtrent sommerbeite for kalvmerking og høstbeite ved høstslakt (se driftskartene).

Skæhkere Sijte benytter terrengsykler så lite som mulig. Reineierne må hele tiden avveie hvilke hjelpemidler som er mest hensiktsmessig i forhold til belastning på vegetasjon, rein, effektivitet og økonomi. Drivstoff er dyrt, og enhver utgift vurderes i forhold til nyttegrad. De enkelte situasjoner krever ulike løsninger. Det hender at det også benyttes helikopter både til kalvmerking og høstslakt. Dette er et effektivt alternativ, men kostbart og derfor uaktuelt som eneste hjelpemiddel.

Sommerboplassen til Skæhkere Sijte ligger som kjent langt til fjells. Hit flytter hele familien og blir værende hele sommeren; store som små, gamle som unge. Alle deltar i årets store og viktige begivenhet; nemlig å merke sine kalver. For å gjøre det mulig for alle å delta benyttes helikopter ved flytting til sommerboplassen.

Skæhkere Sijte bruker snøscooter vinters tid.

4. INNGREP

Avsnitt om inngrep har fått en betydelig plass i planen. Ved å beskrive ulike former for inngrep og forstyrrende aktiviteter for næringen, er en fin anledning for oss å få forklart kommunene hvorfor disse inngrepene virker forstyrrende.

Arealvernet er uten sammenligning den mest arbeidskrevende del av distriktsstyrets virksomhet. Det er frustrerende å oppleve at kommunene behandler de fleste arealsakene en for en, uten å ta hensyn til de samlede konsekvenser dette får for reindriften.

Når en driver reindrift i flere kommuner som hver for seg påfører næringen inngrep, vil summen av dette få store konsekvenser. Vi kan nevne noen av de inngrep vi opplever som de mest negative for reindriften.

4.1 Rovdyr

Innenfor distriktet har vi tilhold av jerv, gaupe, bjørn og ørn. I de senere år har slakteuttaket gått markert ned i distriktet. Dette kommer av at rovdirene står for en større og større del av slakteuttaket. Utviklingen er svært bekymringsfull. Rovdyrstammene bare øker i de dyreartene det ikke drives jakt på. Vi er spesielt bekymret for ørnebestanden. I kalvingsperioden opplever vi daglig at ørn oppholder seg i kalvingslandet og forsyner seg av kalv. Vi opplever at det fra myndighetenes side er liten aksept for at ørn dreper rein. Økning av jerv er også bekymringsfullt.

Det eneste forebyggende tiltak for å redusere rovdyrtaap av rein er å få tatt ut "skadevoldere". Dette burde være mulig da de ikke lenger kan sies å være noen truet rovdyrart.

4.2 Giskås skytefelt

Et av de største arealinngrepet i distriktet er Giskås skytefelt. Feltet er på 27,5 kvadrat kilometer. Skytefeltet ligger midt i vinterbeitet, der det er en naturlig hovedflyttelei over til Ogdalen. Vinterbeitet er en av minusfaktorene i distriktet, og det sier seg selv at tapet av ett så stort område er merkbart.

4.3 Hyttefelt

Av større hyttefelt kan nevnes: Øyingen i Stod og Bøle er et hyttefeltet som skaffer distriktet store problemer. Det er flere hyttefelt i samme område og utfarten her er stor. Dette er spesielt vanskelig i påsketida da reinen har sitt beite i dette området.

Grønningen i Snåsa. Dette er et populært hyttefelt- og utfartsområde med mye hytter og vinteråpen veg. Her er viktige høstbeiter for distriktet, og gjerdeanlegg som brukes både høst og vinter. I tillegg er det opprettet et hundedressurområde, og resultatet av dette er en økning av løshunder i området utenom tidspunktene hundedressuren pågår.

På Henningvola er det fine beiteområder som det er vanskelig å utnytte. Dette er på grunn av all hyttebyggingen og den utfart dette fører med seg. Det er også preparerte løyper på kryss og tvers i området som fører med seg ytterligere ferdsel og uro for rein. Kommunen viser ingen forståelse for dette problemet. Til tross for distriktets protester har de også gått med på bygging av lysløype. Konsekvensen er at reinen blir taperne og må trekke ut av området. De sprer seg utover til beiter der det ikke er ønskelig at reinen oppholder seg, og vi får nye konflikter. Reindriften blir drevet vekk fra dette viktige vinterbeiteområdet.

Vi har Vera med flere hyttefelt,- Høysjøen ved Hærvola,- Åsvatnet i Stod og Åsvatnet i Snåsa, -Hatlingvatnet, -Skjækervatnet, -Sottjønnna, -Vintertjønnna,-Daltjønnna, -Mokkavatnet osv,- osv.

Det sier seg selv at tålegrensen er nådd når det gjelder hyttebygging innen reinbeitedistriktet

4.4 Nydyrking

Vi har all nydyrkingen som har foregått innover fjellsidene. Her er det dyrket opp til grasproduksjon, fellesbeiter osv. Når reinen kommer inn på det som før var deres naturlige beiter får vi stadig klager fra bøndene.

4.5 Grøfting

Grøfting av skogsmyr gir tap av viktige beiter vår og høst, og gjør flytting og ferdsel med reinen gjennom området vanskelig. Det er ikke enkelt for simler med kalver å komme over dype grøfter som til tider er fulle av vann. Reineieren skal også klare å komme etter med snøskoter, noe som ofte er umulig. Dette medfører ekstra arbeid, da en må lete seg andre veier mens reinen benytter stunden til å snu og dra en annen retning.

4.6 Skoghogst

Hogging av gammel fjellskogen er også ett inngrep . Her har reinen i alle tider hatt tilgang på skjeggglaven, som er nødfør under nedising og dårlige beiteforhold. I stedet for nødbeite får en nå ugjennomtrengelig kulturskog uten bottenvegetasjon.

Et økende problem som følge av skogsbilvegene er den utfarten den fører med seg. Ved hjelp av disse vegene kanaliseres folk lenger til fjells. Bo-biler har anledning til å parkerer hvor som helst. I praksis blir dette en hytte med folk og hunder som ferdes i et tidligere uberørte og viktig beiteområde for rein. I tillegg opplever vi stadig vekk at vi blir utestengt fra våre arbeidsplasser ved at det kommer opp vegbommer som vi blir nektet å få tilgang til.

4.7 Stier, turisme og hundekjøring

Turisme og konsentrert friluftsliv kan se uskyldig ut. Den medfører forstyrrelser for beitende rein og spesielt er hunder problematisk. Når folk kommer til fjells slippes hunden til "lufting" uten tanke på at de er i beiteområde for rein. Økning av hundespennkjøring gjør også at reinen forstyrres og trekker ut av det området den egentlig burde ha vært. Dette fører både til at den taper energi ved flukt, og at den får mindre tilgang på næring fordi den prioriterer ett dårligere, men roligere beite.

Vi opplever at folk er for dårlig opplyst om bruken av det området de selv ferdes i.

4.8 Vindkraft

Det er planer om et stort vindkraftverk på Markavola, som er på vårt vinterbeiteområde. Dette er en ny stor trussel, og som vil umuliggjøre beitebruken i de områdene hvis vindkraftverket blir realisert. Oppsetting av vindsnurrer med tilhørende vegbygging til hver vindsnurre vil ødelegge store beiteområder som vi gå tapt for alltid.

Ferdseil med tilsyn av vindturbinene, støy og iskast er også momenter som vil skremme rein fra området og vil gjøre området farlig å ferdes i for både folk og dyr.

5. SAUBEITE

Distriktet har ingen innvending til at det drives med sau innen reinbeiteområdet, men det etterlyses ett tak på antall dyr for saunæringa på lik linje med det som kreves av reindrifta. Distriktet ser med bekymring på det økende beitepresset av sau innenfor distriktet.

I kjerneområde for sau i Skjækra har det skjedd en kraftig vegetasjonsendring de senere år. Dette er et beitepress som påvirker grønnbeite for rein.

Vi opplever at sau trekker ut av de fastsatte saubeitegrenser, blant annet har vi de øst for Skjækerhatten som er et område der Snåsa Fjellstyre har vedtatt at det ikke skal være sau på beite. Snåsa Fjellstyre har fastsatt et øvre sauetall i Skjækra saubeitelag og grensene for deres beitebruk. Vi er kjent med at også sauebruk fra Steinkjer kommune beiter innenfor Snåsa kommune. Vi ønsker å vite om disse bruka tilhører Skjækra saubeitelag og dermed er med i øvre grense? Også saubesetningene i Verdal trekker stadig høyere til fjells og inn i Snåsa og Steinkjer kommune. Vi ønsker å vite om sauebruka har beiterett i nabokommunene og om det blir tatt hensyn til dette når antall dyr på beite vurderes. Reindriften er en næring som er blitt sterkt regulert med blant annet øvre reinantall. Dette er fastsatt ut i fra beitegrunlaget i reinbeitedistriktet. Vinterbeiteområdet er særlig viktig og påvirkes av enhver beiting. Kommunene har et særlig ansvar for den samiske reindriften, og vi ber om at det blir tatt hensyn til dette når det gis nye besetninger beite i kommunene. I den forbindelse bør det være en beitegransking som dokumentasjon på at det er beitegrunlag for mere sau. Reindriften benytter også samme arealet og må taes med i beregningen.

6. BRUKSKART

Vi har gjort rede for hovedlinjene i bruken av distriktet. For å få frem en detaljert oversikt har vi utarbeidet et reindriftskart over distriktet. Kartet er digitalisert - GIS- kart. Det presiseres at det er dagens drift som kommer frem på kartet. Selv om driften bygger på et økologisk grunnlag vil det måtte foretas justering av drifta. Kartet vil bli forandret etter behov. På kartet er årstidsbeiter, trekk- og flytteleier, hytter og gjerdeanlegg inntegnet. Kartet vil bli sendt til de berørte kommunene og fylkeskommunen så snart nytt opplag er ferdig.

7. BRUKSPLAN

Distriktet har utarbeidet en bruksplan som vi ikke vil komme nærmere inn på her.

8. ORDLISTE STEDSNAVN

Ladtgieles	-	Området fra Heggsjøfjellet og mot Torrøn
Laedteke	-	Heggsjøfjellet
Rååktehke	-	Roktdalen
Rirrehken giedtie	-	gjerdeanlegget i Roktdalen
Laedtegenjalla	-	Området sør om Grønningen til Holden og Ladtgieles
Viere	-	Strådalen/Vera
Jiijenvaartoe	-	Fagerlifjellet
Skæhkerenvuemie	-	Skjækerdalen
Huvhpie-jaevrieh	-	Hatt-tjønnin
Njaakanvuemie	-	Lakadalen
Dåeriesvaerie	-	Tverrfjellet